

<https://www.youtube.com/watch?v=NfMccIGUGXA> -
Polskie 100 lat. Odc. 7 Przewrót majowy 1926 r.

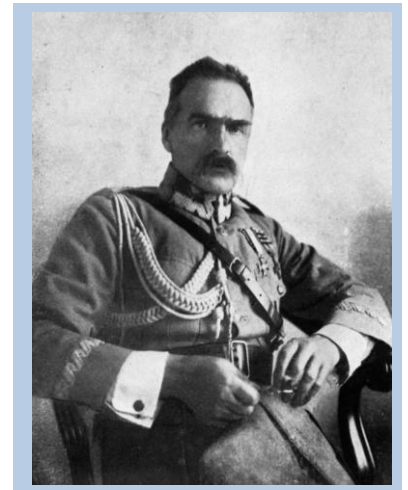
<https://www.youtube.com/watch?v=PYdFkgpi2jc> -Zamach
majowy i rządu sanacji

<https://www.youtube.com/watch?v=hisidMaOMiQ> -
Zamach majowy i rządu sanacji - W pigułce

Lekcja 59/60

Temat: Zamach majowy i rządu sanacji.

1. Wycofanie się Józefa Piłsudskiego z życia politycznego.
2. Niestabilność systemu gospodarczego politycznego i patologie życia politycznego:
  - korupcja,
  - „partyjniactwo”,
  - bezrobocie.
3. Utworzenie rządu Wincentego Witosa (koalicja Chjeno-Piasta) – **10 V 1926 r.**
4. Aktywizacja środowisk legionowych i mobilizacja oddziałów wiernych Józefowi Piłsudskiemu przeciwko prawicowemu rządowi Witosa.
5. „Spotkanie n moście” (12 V 1926 r.) – próba nakłonienia prezydenta Stanisława Wojciechowskiego przez Józefa Piłsudskiego do zdymisjonowania rządu Wincentego Witosa
6. Walki na ulicach Warszawy (12-14 V 1926 r.)
  - poparcie zamachu ze strony Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS) i Komunistycznej Partii Polski (KPP)
  - strajk kolejarzy uniemożliwił transport żołnierzy wiernych rządowi do Warszawy.

Józef Piłsudski

ZMIANY NA NAJWYŻSZYCH SZCZEBŁACH WŁADZY

- 14 V 1926 r. – dymisja prezydenta Stanisława Wojciechowskiego i rządu Wincentego Witosa
- 15 V 1926 r. – powołanie Kazimierza Bartla na stanowisko premiera rządu
- 29 V 1926 r. wybór Ignacego Mościckiego na stanowisko prezydenta (rezygnacja Józefa Piłsudskiego z przyjęcia funkcji prezydenta)

ZMIANY KONSTYTUCJI

Nowelizacja konstytucji marcowej – **nowela sierpniowa – 2 VIII 1926 r.**

- ograniczenie uprawnień sejmu
- wzmocnienie pozycji prezydenta
- ✓ prawo rozwiązania sejmu i senatu przed upływem kadencji
- ✓ prawo wydawania dekretów (rozporządzeń z mocą ustawy) w czasie gdy sejm nie obradował

Uchwalenie Konstytucji kwietniowej – 23 IV 1935 r.

- wprowadzenie systemu rządów prezydenckich
- Konstytucja kwietniowa sankcjonowała autorytarnej dyktatury

ZMIANY W SYSTEMIE WŁADZ

• PREZYDENT

- ✓ odpowiedzialny "wobec Boga i historii"
- ✓ prawo rozwiązania sejmu i senatu
- ✓ prawo weta wobec ustaw sejmu
- ✓ pospisywał ustawy i miał prawo wydawania dekretów
- ✓ mianował premiera i ministrów
- ✓ mianował 1/3 senatorów
- ✓ wyznaczał swojego następcę na czas wojny

• RZĄD

- ✓ odpowiedzialny przed prezydentem

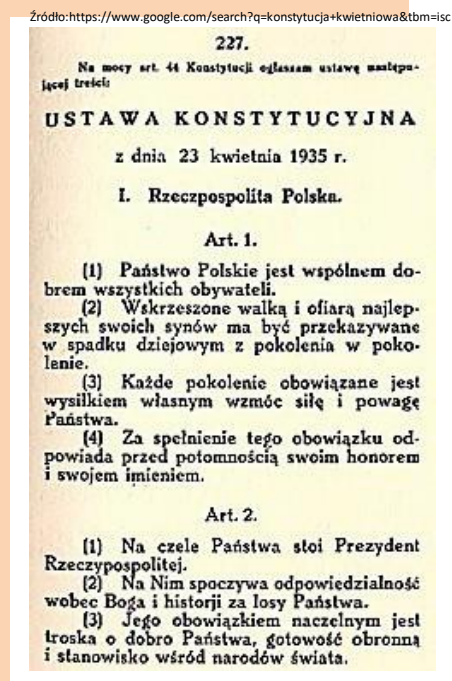
• SEJM

- ✓ czynne prawo wyborcze od 24 lat, a bierne od 30 lat
- ✓ wybory czteroprzymiotnikowe - bez zasady proporcjonalności

• SENAT

- ✓ 1/3 składu powoływana przez prezydenta, a 2/3 w wyborach
- ✓ prawo wyborcze przysługiwało tylko tzw. Elicie.

Ograniczenie praw obywatelskich - "granica wolności dobro powszechnie"

7. Rządy autorytarne Józefa Piłsudskiego (**autorytaryzm**)

- sprawowanie władzy za pośrednictwem zaufanych ludzi piastujących najwyższe stanowiska
- pełnione funkcje:
  - ✓ dwukrotnie premiera rządu
  - ✓ ministra spraw wojskowych
  - ✓ Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych

Zdjęcie ilustracyjne / reprodukcja: Piotr Mecik

FORMY WALKI POLITYCZNEJ

- działalność Centrolewu (1928-1930 r.)
- ✓ sojusz partii ludowych i lewicowych
- osadzenie przywódców opozycji (m. in. Wincentego Witosa i Wojciecha Korfanteo) w twierdzy brzeskiej
- rozwiązanie sejmu przez prezydenta Ignacego Mościckiego
- Wybory brzeskie – 23 XI 1930 r.
- ✓ łamanie prawa wyborczego przez stronę rządową
- Represje wobec działaczy opozycyjnych
- ✓ proces brzeski
- ✓ wyroki więzienia dla jedenastu działaczy opozycyjnych
- ✓ emigracja Wincentego Witosa i Wojciecha Korfanteo
- utworzenie obozu dla więźniów politycznych w Berezie Kartuskiej

9. Śmierć Józefa Piłsudskiego – 12 V 1935 r.

- powstanie dwóch grup:
  - ✓ **grupa zamkowa** – liderem prezydent Ignacy Mościcki (modernizacja gospodarcza kraju)
  - ✓ **GISZ** grupa wojskowa – marszałek Edward Rydz Śmigły – Generalny Inspektor Sił Zbrojnych (unowocześnienie armii)

10. Utworzenie sanacyjnego Obozu Zjednoczenia Narodowego (OZN – „Ozon”)

Zródło: <https://www.google.com/search?q=%C5%9Bmier%C4%87+%C3%B3zefa+pi%C5%82sudskiego&tbn=isch&ved=2ahUKEwissdPulKrpAhVVsyoKHRsIA5AQ2-cCegQ>

Pogrzeb Marszałka Józefa Piłsudskiego

Praca domowa

Scharakteryzuj polski autorytaryzm na tle europejskim.